

40+1 Σκαλιά πάνω από το Ντανταϊσμό*

Ένας φίλος ζωγράφος μου υπενθύμισε πρόσφατα μια ιδιαίτερη αλήθεια, γνωστή τόσο στους καλλιτέχνες όσο και στο φιλότεχνο κοινό. Μέσα σε έναν υποβλητικό χώρο ένα οποιοδήποτε αντικείμενο κρεμασμένο σ' ένα λευκό τοίχο και μ' έναν προβολέα να ρίχνει επάνω του μια λεπτή, κολακευτική δέσμη φωτός, μπορεί να μαγνητίσει το αδιάφορο βλέμμα μας και ν' αποκαλύψει πτυχές του αντικειμένου που ως τώρα αγνοούσαμε, να μας συνεπάρει σε τέτοιο βαθμό ώστε η αντίληψή μας να ξεγελαστεί και να πιστέψουμε εντέλει πως βλέπουμε κάτι άλλο από αυτό που πραγματικά αντικρίζουν τα μάτια μας.

Η παραπάνω σκέψη ήταν η πρώτη που μου ήρθε στο νου όταν επισκέφτηκα τον υπόγειο χώρο της γκαλερί Elika στο κέντρο της Αθήνας, προκειμένου να δω, για δεύτερη φορά, τα έργα του Δημήτρη Αμελαδιώτη. Κρεμασμένα στους ολόλευκους τοίχους της γκαλερί τα αντικείμενα του νέου καλλιτέχνη (γεννημένος το 1979), μολονότι συν-αποτελούμενα από ανομοιογενή, εκ πρώτης όψεως, στοιχεία, ευτελή, χρησιμοποιημένα υλικά, που θα έβρισκε κανείς παραπεταμένα σε σκουπιδοτενεκές ή σε χωματερές, κατεστραμμένα απομεινάρια της καταναλωτικής μας μανίας, που ενδεχομένως θα προσέλκυαν μονάχα το άγρυπνο, έμπειρο μάτι ενός ρακοςυλλέκτη, περιβάλλονταν από την εντυπωσιακή αύρα και τη μεγαλοπρέπεια που αρμόζει σε έργα επιλεγμένα από μια σύγχρονη gallery που παρακολουθεί τις τάσεις της διεθνούς καλλιτεχνικής σκηνής.

Ένα ερώτημα όμως που τίθεται, ευθύς εξαρχής, είναι αν τα έργα αυτά είναι σε θέση να υπερβούν την καταναυκτική ατμόσφαιρα που εξ ορισμού ενυπάρχει στην ιδεολογική δομή του άσπρου κύβου, του εκθεσιακού δηλαδή χώρου της εκάστοτε γκαλερί, έτσι ώστε να μας επιτραπεί να τα προσεγγίσουμε, δίχως το φόβο που περιβάλλει καθετί οροθετημένο ως ιερό, και να αξιολογήσουμε αμερόληπτα την όποια αισθητική πρόθεση ή σκοπιμότητα ώθησε το δημιουργό τους να τα κατασκευάσει.

Όσο διεξοδικότερα παρατηρεί κανείς τα αντικείμενα του Δ.Α., παραμένει μετέωρο το φιλοσοφικό ερώτημα κατά πόσο ένα σύμφυρμα από πλαστικά, τσαλακωμένα μπουκάλια, ή ένα συνονθύλευμα από ξύλινα, σπασμένα χερούλια ή ποδάρια επίπλων, μια φόρμα στο σχήμα μιας μικρής μπάλας από καρφιά όλων των μεγεθών ή μια άλλη σαν παιδικό τόπι από ξύλινα μανταλάκια κολλημένα συναμεταξύ τους, ή ακόμη πατικωμένα σφουγγαράκια πιάτων που, μαζί με κομμάτια από σπασμένα φλιτζάνια, ισορροπούν επικίνδυνα πάνω σε ολόκληρες, αναποδογυρισμένες κούπες καφέ, ή ίσως μια συνένωση υαλοκαθαριστήρων με μαύρη μονωτική ταινία σ' έναν αβέβαιο, επί του τοίχου, μετεωρισμό, μπορούν εντέλει ν' αποτελέσουν ένα σύνολο με οργανική ενότητα τέτοιου τύπου που θα μπορούσε να πριμοδοτήσει το τελικό έργο με αισθητικές ιδιότητες και να το ξεχωρίσει ως αντικείμενο από αυτά καθ' αυτά τα ετερόκλητα συστατικά του μέρη και τα οποία, από μόνα τους, ως πράγματα, δεν θα προκαλούσαν την προσοχή μας από αισθητική άποψη.

Μολονότι το φιλοσοφικό ερώτημα σχετικά με την οργανική ενότητα ως αισθητική αξία των αντικειμένων του Δ.Α. παραμένει κατά τη γνώμη μου ανεπίλυτο, θα ήθελα να σταθώ στην προέλευση των έργων του, που με την αισθητική επιλογή της χρήσης αποβλήτων του βιομηχανικού κόσμου μας για την κατασκευή τους, ακροβατεί επιδέξια ανάμεσα στη νέο-ντανταϊστική τεχνική του assemblage από τη μια, και την συσσωρευτική μανία κάποιων νεορεαλιστών, όπως του Arman Fernandez ή του Cesar Baldaccini, από την άλλη. Τελικά όμως τα έργα του Δ.Α., αν και σε κάποιες εκφάνσεις τους, εξαιτίας ίσως της ιδιόμορφης, χαριτωμένης, κατασκευαστικής τους αρτιότητας, αγγίζουν ακροθιγώς ακόμη και τα όρια της

ρώσικης γλυπτικής του κονστρουκτιβισμού, κατά βάση είναι γνήσια τέκνα της junk γλυπτικής, που σκόπιμα ανασυνθέτει σκουπίδια του αστικού πολιτισμού μας σε έργα τέχνης, προκειμένου να σχολιάσει την υπερκαταναλωτική διαστροφή του σύγχρονου πολιτισμού.

Αν και συνθετικά παλεύουν να προσδιορίσουν την ομοιογενή τους ταυτότητα, τα γλυπτά του Δ.Α., με εμπνευσμένο αυθορμητισμό στις ωριμότερες στιγμές τους, πετυχαίνουν να μεταπλάσουν την αξιολύπητη όψη των σπασμένων, βρώμικων, τυχαίων, αποσπασματικών αντικειμένων, θραύσματα του κόσμου μας, αντικείμενα ανάξια προσοχής, σε μια ενδιαφέρουσα ανασύνθεση. Το νέο αντικείμενο που προκύπτει, επιδιώκει, καθώς φαίνεται, να μετουσιώσει την ακανόνιστη πληθώρα σε μια αναπάντεχη ολότητα, ένα «πλήρες» με τραγικά χαρακτηριστικά, απειλητικό, στα όρια του τρομακτικού, σύμβολο μιας επερχόμενης καταστροφής, μιας ζοφερής κατάληξης. Με τη μέθοδο της ανασύνθεσης άχρηστων υπολειμμάτων, ο Δ.Α. χρησιμοποιεί τη δραματικότητα που υποβόσκει στην αύρα του παρατημένου αντικειμένου για να αναδείξει την έκφραση ενός βίαιου συναισθήματος, μιας υπόκωφης κραυγής, σχολιάζοντας, με την έντεχνη οικειοποίηση της άσχημης αισθητικής του σκουπιδιού, το τέλμα της τυποποιημένης, υπέρ-παραγωγικής, μηχανοκρατικής κοινωνίας μας.

Με τη μεθοδολογία αυτή ανατέμνει τελικά τις βαθύτερες αγωνίες του, χαρακτηριστικό της νέας γενιάς των μεταμοντέρνων, θα λέγαμε, καλλιτεχνών, όπου η συστηματική ενασχόληση με τη φόρμα αποτελεί πράξη ευαισθητοποίησης, μέσο για να εκφρασθεί η έγνοια τους για ανεπίλυτα ζητήματα που κατατρέχουν τη σύγχρονη κοινωνία, κάνοντας αυτή καθαυτή την ενασχόληση με τη μορφή να μοιάζει με τραγελαφικό, έμμονο παιχνίδι, όπου η ειρωνεία, ο σαρκασμός και η κριτική αποστασιοποίηση από το καταναλωτικό ιδεώδες αποδεικνύονται δοκιμασμένα όπλα για να επιτευχθούν οι απώτεροι στόχοι της ατέρμονης πάλης ενάντια στην ηγεμονία του καπιταλιστικού συστήματος.

Χρήστος Μιχαλόπουλος

culturenow.gr

Αθήνα, 14 Φεβρουαρίου 2014

* Ο τίτλος του κειμένου αποτελεί παράφραση του τίτλου της έκθεσης «40° βαθμοί πάνω από τον Ντανταϊσμό» που διοργάνωσε ο Pierre Restany το 1961 στο Παρίσι με την ομάδα των Νέο-Ρεαλιστών.